

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisețiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehădia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurșana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Riureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Tărnăveana, Țibleşana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sămărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgneana, Zorile.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Greul zilelor de azi și de mâine.

Vieța își are greutățile ei și în timp de pace, deoarece boalele, lipsese, mizeria și nenorocirile de tot felul sunt nedespărțite de viață. În timpuri anormale însă, și mai ales în timp de războiu, greutățile vieții sunt nenumărate, din seamă afară mari și ele abia cruță pe cineva.

Incepând cu capetele încoronate ale statelor implicate în războiu, cu miniștrii și alte căpetenii ale țarilor și ale armatelor, toți sunt cuprinși de înfrigurarea, uneori, aproape de paroxism, provocată de grijile și greutățile, ce apasă asupra inimii și sufletului lor. Grijii de zi și noapte, grijii de fiecare minut, grijii fără răgaz.

Și pe cum cei mari, tocmai așa și toate păturile societății și toți indivizii simt, ca nicidecum altă dată, greutățile acestor zile pline de neliniște, de încordări și restriște.

Greutatea cea mai mare apasă, în locul prim, asupra milioanelor, cari ziua și noaptea, pe vreme bună și pe vreme rea, vara și iarna, prin ger, ploaie și vânt, pe uscat și pe apă, prin aier și în tranșee trebuie să înainteze prin ploaia de gloanțe, de șrapnele și de obuze până la eșofarea puterilor, expuși mutilărilor, morții sau căderii în robie.

Nespuse sunt însă și greutățile și grijile de tot felul, ce le revin celor rămași acasă: bătrânilor, femeilor și chiar copiilor. Aceștia trebuie să-și încoarde, și ei, toate puterile pentruca să poată suplini, măcar în parte, brațele vâjnoase ale acelor, cari acum manuiască arma ucigătoare. Altfel mizeria și lipsa și-ar găsi

pat cald pretutindeni, și nici lupta nu s'ar putea purta cu nădejde de biruință.

Constatând aceste stări excepționale, grave, pricinuite de războiul, ce decurge, nu putem să nu constatăm totodată și alte consecințe grave, ce le-a adus cu sine începerea și continuarea lui.

Doar vedem, că întreagă mașinăria statelor, a diferitelor organizații sociale, economice și culturale, s'a schimbat mult-puțin și nu mai merge ca în timp de pace.

Părinții patriei, făuritorii legilor, acum se adună mai rar, țara trebuie să se guverneze ca în timpuri extraordinare, restrângându-se până la un grad oarecare libertatea presei și a întrunirilor, și făcându-se nouă aranjamente, neapărat necesare, prin emiterea de ordonanțe ministeriale pentru a stavili stările grave, ce s'ar putea crea prin perturbația cauzată de războiu.

Ce derută s'ar fi întâmplat s. e. numai în lipsa ordonanțelor cu privire la moratoriu și la prețurile maxime, fără să mai amintim celelalte ordonanțe nenumărate.

Golurile mari, ce s'au făcut pretutindeni în populațiunea satelor, și împuținarea animalelor de lucru cauzează, în locul prim, scumpetea, care, îndeosebi pentru locuitorii orașelor și în genere pentru sărăcime devine din zi în zi mai apăsătoare și aproape insuportabilă.

Pe lângă golurile mari în agricultură sunt deosebit de deosebite golurile în meserii, industrie și comerț, goluri la instituțiunile financiare și în institutele de învățământ și educație, goluri provocate de magistri și adesea și de elevi.

Singur femeile au rămas la vatra lor, însă și aici este o excepție, aceea a femeilor angajate în serviciul Crucii roșie.

Dar și ocupațiile femeilor sunt disordonate, ne-mai putând ele, în aceste timpuri critice, să-și vadă în tihnă de îndeletnicirile, cari în timpuri normale le revin lor. Ele sunt reclamate acum — cu puține excepții — în locul prim de ocupațiunile proprii ale bărbaților, pentru că bătrânii și copiii nu pot să îndeplinească, îndeosebi în agricultură, toate lucrările grele reclamate de această îndeletnicire. Astfel femeile, din persoane numai ajutatoare în lucrările agricole, au trebuit să devină factori de prima importanță în agricultură, învățând și deprinzând acum — căci necesitatea frângă fierul — lucrări, cu cari nici când nu s'au îndeletnicit.

Și totuși lipsa bărbaților se simte amar în toate ocupațiunile omenesti și sfortarea ce se face din partea femeilor, bătrânilor și copiilor nu poate suplini lipsa puterilor viguroase, anume pregătite și obicinuite cu diferitele lucrări din toți ramii activităților omenesti.

Astfel, e lucru prea firesc, ca întreg echilibrul vieții să fie oarecum sdruncinat. Și va trece multă vreme până când acest echilibru sdruncinat să se restabilească pe deplin.

De aceea se poate zice cu tot dreptul, că greul zilelor de acum este așa de mare, că el nici nu se poate descrie.

*

Dar greul zilelor de mâne are să fie, neapărat, și mai mare. El va apăsa asupra tuturor și nimeni nu se va putea subtrage de sub greutatea lui.

Cei morți pentru tron și patrie nu vor putea fi supliți în curând, căci rândurile rărite și decimate într'un războiu, cum e cel de față, nu se întregesc într'un an-doi.

Dintre cei mutilați și bolnavi numai puțini vor putea fi de real ajutor pentru familia lor. Din contră, ei vor fi o sarcină nu numai pentru sine, ci și pentru familie și stat.

Astfel în agricultură se va simți încă mulți ani lipsa celor scoși prin războiu din rândul muncitorilor de nădejde. Și tot așa se vor simți în meserii, industrie, comerț și toți ceialalți rami ai activității omenesti.

Intre alte instituții, băncile încă vor avea greutăți și situația lor deasemenea se va putea sană numai cu încetul.

Intre toți însă economia statului, constrânsă fiind să ia asupra sa sarcini grele, va avea să lupte cu nespuse greutăți, cari vor apăsa decenii de rând asupra tuturor cetățenilor.

Dar aceste nu au să fie singurele nevoi, cari vor face viața grea după războiu. Lor li se vor asocia, neapărat, și multe împrejurări externe. Reluarea legăturilor comerciale și financiare între diferitele state beligerante, asigurarea circulației universale pe mare și uscat ș. a., toate de rând vor influența, în mod excepțional asupra situației economice a indivizilor, statelor și popoarelor. Greutățile, ce se vor ivi, nu vor fi

deci numai de natură internă, ci și de proveniență externă.

Situația pe urma războiului se poate foarte bine asemăna, în multe cazuri, cu situația în care ajunge o familie când focul i-a nimicit casa și cele dimprejur, cu tot ce se află în ele. Multe astfel de familii nu-și mai vin în fire și nu se mai pot reculege în toată viața.

Astfel se prezintă situația, îndeosebi în Polonia rusească și în alte provincii ale Rusiei, unde deodată cu retragerea oștirilor totul a fost pârjolit și nimicit.

E, deci, de sine înțeles, că greul vieții de mâne, adică după războiu, chiar și acolo unde nu e cazul, ce se întâmplă în Rusia, are să fie foarte mare și foarte simțit.

*

Toate aceste le spunem, pentru că trebuie să ne gândim și pregătim de cu bună vreme pentru preîntâmpinarea nevoilor multe și mari, ce ne așteaptă după războiu.

Aceasta o facem, mai ales, și pentru că vedem că alte popoare, chiar și din patria noastră, sunt preocupate, de pe acum, de planuri frumoase pentru înlăturarea relelor ce le produce războiul.

Anume vedem, cum caută a se pregăti pentru ușorarea sorții celor deveniți cu totul incapabili de muncă și câștig; apoi cum vor să ajute pe ceice vor putea să săvârșească măcar unele lucruri și cum să adăpostească și crească pe orfanii celor căzuți în războiu, ori deveniți cu totul incapabili de muncă și câștig.

Iată tot atâtea probleme, cari trebuie să ne preocupe și pe noi, pentru că greul zilelor de mâne să-l înlăturăm sau măcar să contribuim la ușorarea lui.

S.

La chestiunea centralei băncilor.

Chestiunea centralei institutelor de bani, a căreia proiect de statute îl publicăm la alt loc a revistei noastre, preocupă toate revistele de specialitate financiare economice din țară. Obiecțiunile, cari s'au făcut, în anul trecut, la prima apariție a ideii centralei, proiectului de atunci al guvernului, s'au mai împușinat. Modificările introduse la proiectul original au dumerit, în multe privințe, chiar și cercurile, cele mai intransigente întru apărarea autonomiei institutelor de bani și azi reforma, ce se proiectează prin centrala înființândă, aproape nu are contrari în cercurile interesate.

Dar dacă au încetat nedumeririle asupra scopului urmărit cu înființarea centralei și azi necesitatea reformei institutelor de bani este general recunoscută, nu tot aceeași unanimitate de păreri dominează între cei interesați asupra modului cum este a se face reforma intenționată.

În privința aceasta s'au ivit păreri divergente și între membrii anchetei convocată de guvern din a căreia comună lucrare a ieșit proiectul de statut al Centralei. Un membru marcant al anchetei guvernului, deputatul Dr. Hantos Elemér, se declară într'un articol publicat în cel mai recent număr al revistei «Magyar Pénzügy», ca *un pronunțat aderent al revizuirii făcută pe cale autonomă, prin organele proprii ale celor interesați, fără nici o ingerință a puterii de stat și a guvernului*, în felul cum funcționează deja cu bun succes la noi în țară organele de revizie ale băncilor românești și săsești.

Revizia obligatoare, cere numitul să se impună tuturor institutelor de bani, fără nici o excepțiune; să nu fie deoparte bănci privilegiate, iar de altă parte bănci disqualificate. Stăruie deci pentru înființarea pe cale autonomă a unui *institut de control* propriu al băncilor, independent de Centrala băncilor. Și Hantos dă expresiune speranței sale, că, cu puteri unite și prin o acțiune sistematică și conștie, totalitatea institutelor de bani din țară va și reuși să dea ființă unui astfel de organ.

Cum, afară de cele de mai sus, s'au ivit față de proiectul centralei și alte obiecțiuni, privitoare la limitarea voturilor singuraticelor institute, referitoare la absoluta paritate între membrii de direcțiune numiți și aleși, la repășirea membrilor din cadrele Centralei și la obligativitatea reviziei — nu este eschisă posibilitatea ca în decursul dezbaterii parlamentare a proiectului Centralei, acesta să treacă încă prin importante modificări.

Centrala institutelor financiare.

Precum am anunțat în numărul nostru trecut, ideea Centralei institutelor financiare, proiectată de guvern, la începutul anului curent, nu a fost abandonată, ci — precum a și declarat guvernul la timpul său — numai amânată.

Problema înființării acestei Centrale a fost acum din nou pusă la ordinea zilei și după ce o comisiune, compusă de guvern din toate grupările, ce s'au format în jurul discuțiunii proiectului original, și-a terminat lucrările și a adus în conglăsuire diferitele păreri și interese divergente în legătură cu Centrala — guvernul a hotărât a prezenta parlamentului noul proiect deja în luna Noemvrie a. e. la proxima întrunire a corpurilor legiuitoare.

Proiectul de statut al Centralei institutelor financiare, pus și până atunci la dispoziția cercurilor interesate pentru a se pronunța asupra lui, conține în 9 capitole, 63 de paragrafi.

Iată în rezumat dispozițiile mai însemnate ale proiectului:

Firma centralei, conform §-ului 2 din statute, se va înregistra pe lângă limba maghiară, în care firma

este: „Pénzintézet Központ“, încă și în limbile croată, germană și franceză.

Sediul Centralei este Budapesta; se vor putea însă înființa ori unde pe teritoriul țării coroanei ungare sucursale și reprezentanțe (agenții), a cărora firmă însă nu va trebui înregistrată separat.

În loc de sucursale sau agenții se pot încredința din partea direcțiunii cu agendele Centralei și singuratici membri ai acesteia (§ 4).

Scopul și sfera de activitate a Centralei le precizează § 5 cum urmează:

Scopul Centralei institutelor financiare este promovarea intereselor comune ale institutelor de bani în ființă pe teritoriul țării coroanei ungare și prin aceasta promovarea intereselor economiei naționale. Spre scopul acesta:

1. Centrala poate acorda membrilor ei credit în vremuri excepționale și între împrejurări speciale, când satisfacerea trebuințelor lor de credit din izvoarele de credit obicinuite întâmpină greutăți.

2. Conlucrează în caz de lipsă la așezarea pe baze sănătoase a institutelor de bani, eventual la fuziunea ori liquidarea lor; în astfel de cazuri Centrala poate funcționa ca liquidator sau în o altă calitate analogă.

3. În interesul dezvoltării sănătoase a pieței de bani Centrala va conlucrea, după posibilitate, la uniformizarea administrației și conducerii institutelor de bani.

4. Va urmări neîntrerupt cu atențiune administrația și conducerea afacerilor institutelor de bani și va prelucra, grupate în mod corăspunșător, datele câștigate pe calea aceasta.

5. Când va fi câștigat experiențe suficiente, pe baza datelor amintite în punctele precedente, Centrala va avea să lucreze într'acolo ca la institutele revizuite, în conformitate cu § 7, să se valideze principii corăspunșătoare naturei afacerilor lor și cerințelor economiei naționale.

În sensul §-ului 6 Centrala va putea acorda în cadrul §-ului 5, punct 1 și 2 împrumuturi pe cambii și obligațiuni, pe imobiliile, pe pretensiuni și drepturi intabulate, pe efecte, mărfuri, produse brute și alte valori. Particularilor Centrala nu le încuviințează împrumuturi, decât numai excepțional, în cazurile prevăzute în § 5 punct 2. Asemenea nu întemeiază și nu finanțează întreprinderi industriale, după cum nu se ocupă cu cumpărări de imobile, cu parcelări, colonizări și afaceri de arândare, decât numai pentru trebuințele ei proprii și numai în mod trecător pentru ajungerea scopului amintit în § 5 punct 2. Pentru astfel de cumpărări și parcelări de imobiliile Centrala poate cere, în caz de necesitate, concursul singuraticilor săi membri sau să între în legătură mai strânsă cu banca altruistă, între ai căreia membri se poate și înscrie.

Când capitalurile Centralei nu sunt angajate ori sunt angajate numai în parte pentru scopurile prevăzute în § 5, punctele 1 și 2, atunci ea acordă credite institutelor financiare numai în măsură limitată și

numai în interesul continuității afacerilor lor; de altcând însă își plasează capitalurile numai în cambii bune din Austria și din străinătate sau în alt mod mobil și admis de ministrul de finanțe, dar fără a face concurență institutelor financiare indigene.

Centrala este îndreptățită a primi surplusurile membrilor ei spre fructificare în cont-curent. Cu primirea de depozite spre fructificare însă nu se ocupă și libele de depozit nu liberează.

O cuotă anumită a părților fundamentale plătite, fixată de ministrul de finanțe, Centrala o poate întrebuița pentru cumpărări de efecte de stat și particulare.

Centrala poate funcționa ca loc de domiciliare pentru cambiile membrilor ei și se poate angaja, la cerere, la încasarea cambiiilor și a altor pretensiuni a acestora, la efectuarea de plăți etc.

În conformitate cu § 7 Centrala servește membrilor ei cu informații în chestiuni de specialitate și întemeiază un birou de informațiune.

La membrii, a căroră capitaluri proprii (capital social și rezervele adevărate) nu depășește suma de K 20 mil., Centrala este îndreptățită a efectui din timp în timp revizii. Cheltuielile reviziei privesc pe Centrala, cu excepția cazului, când revizia a fost cerută de însuși membrul din chestiune.

Revizia are să se restrângă la constatarea faptelor și celce efectuește revizia nu este îndreptățit a da îndrumări institutului revizuit. Revizia se va face de experți, delegați de direcțiune, dintre revizorii permanenți sau funcționarii superiori ai Centralei. Rapoartele revizorilor se pot prezenta exclusiv numai prezidentului, directorului executiv și funcționarilor superiori chemați ai Centralei. Ele nu pot fi prezentate nici chiar direcțiunii Centralei.

Directorul executiv al Centralei va comunica eventualele observări ale revizorului direcțiunii institutului, cerând lămuririle de lipsă. Numai dacă în modul acesta nu se poate ajunge la rezultat, va putea raporta directorul executiv direcțiunii Centralei, care va provoca institutul să se declare. Dacă nici în modul acesta nu se poate ajunge la un rezultat satisfăcător direcțiunea Centralei poate ordona, ca obiecțiunile sale, comunicate textual institutului, să se prezinte proximei adunări generale a institutului sau eventual să fie convocată într'un termen precluziv, adunarea generală.

Publicațiile Centralei se fac în foaia oficioasă (§ 9).

Membri ai Centralei pot: 1. institutele financiare întemeiate pe acții; 2. cu învoirea ministrului de finanțe cassele de păstrare comunale și orașenești; 3. cooperativele, cari se ocupă cu afaceri de bancă; 4. institutele de bani, întemeiate pe legi speciale și 5. erariul r. u. (§ 10).

Părțile fundamentale sunt de două categorii „A” și „B”. Membrii înșirați în § 10 punct 1—4 primesc părți fundamentale de categoria „A”, iar erariul de categoria „B”. Suma celor dintâiu nu este limitată nici în jos, nici în sus. Suma categoriei „B” este fixată cu K 100.000.000, pe care o ia asupra sa erariul (§ 12).

Valoarea nominală a ambelor categorii de părți fundamentale este de câte K 4000 (§ 13).

În sensul § 14 institutele de bani cu capital propriu până la K 250.000 subscriu o parte fundamentală. Cele cu capital mai mare subscriu după fiecare alte K 250.000 capital, câte o nouă parte fundamentală (§ 14).

Valoarea nominală a părților fundamentale de categoria „A” se plătește în timp de 10 ani fără interese (§ 15).

Erarul r. u. plătește suma de K 100.000.000 cu care participă la această fondare — deodată.

Organele Centralei sunt, conform §-ului 22: 1. adunarea generală; 2. direcțiunea; 3. directorul executiv; 4. comitetul și 5. comitetul de supraveghiere.

Direcțiunea se compune din: 1. un prezident, numit de Majestatea Sa Regele, și fără a căruia aprobare hotărârile direcțiunii nu se pot executa; 2. din 16 membrii aleși, cari se împart în 4 grupe, și anume se aleg:

trei membri dintre candidații institutelor cu capital propriu de peste K 50 milioane (curia primă);

doi membri dintre candidații institutelor cu capital propriu de peste K 20 mil. — K 50 mil. (curia a doua);

șapte membri dintre candidații institutelor cu capital până la K 20 milioane (curia a treia);

patru membri în fine se aleg dintre candidații ministrului de finanțe.

Membri ai direcțiunii mai sunt: câte un delegat ai ministrilor de finanțe, de comerț, al agriculturii și al Banului Croației.

Delegatul ministrului de finanțe are drept de veto, față de toate hotărârile și actele direcțiunii. Protestul suspendă executarea hotărârii. Dacă însă în timp de 15 zile nu sosește decisiunea ministrului, hotărârea direcțiunii se poate executa (§§ 37—40).

Pe directorul executiv îl numește direcțiunea; numirea trebuie însă aprobată și de ministrul de finanțe (§ 45).

Comitetul (választmány) se compune din 60 de membri, cari se împart în 3 grupe și se aleg: 10 membrii dintre candidații curiei prime; 10 dintre candidații curiei II și 40 dintre candidații curiei III (§ 46).

Comitetul de supraveghiere se compune din 9 membri, dintre cari se aleg doi dintre candidații institutelor din curia I, unul dintre candidații institutelor din curia II, patru dintre candidații curiei III și doi dintre candidații ministrului de finanțe (§ 50).

Distribuirea profitului net se face, conform §-ului 56, precum urmează:

1. 10% fondului de rezervă pentru pierderi; după 10 ani dotarea acestui fond încetează;

2. 10% fondului de rezervă ordinar; după ce încetează dotarea fondului de rezervă pentru pierderi, acest fond se dotează cu 20%;

3. 3% fondului de pensiuine;

4. din rest se plătește mai întâiu asupra părților fundamentale din categoria „A“, o dividendă de 6%, iar asupra celor din categoria „B“, ale erarului — 4%.

5. suma, ce rămâne se folosește pentru tantieme.

6. jumătatea restului, ce rămâne după toate acestea intră în fondul de rezervă general; cu cealaltă jumătate se întregește dividenda părților fundamentale de categoria „B“ la 6%; eventualul rest se adaugă iarăși la fondul de rezervă general (§ 56).

Afară de capitalul de K 100.000,000 vărsat pentru părțile fundamentale de categoria „B“ erariul r. u. mai pune la dispoziția Centralei, în bani gata, suma de K 25 milioane, pentru formarea unui fond de rezervă pentru pierderi.

Din acest fond vor fi a se ajută membri ajunși în strâmtoare, fie în urma evenimentelor de războiu, fie în urma stărilor economice nefavorabile, provocate de războiu; se vor ajută mai departe acei membri, a cărora ajutorare este motivată din interes public (§ 57).

Paragrafi 58—63 conțin dispoziții privitoare la fondul de rezervă general, la cel de pensiuine, privitor la tantieme, dizolvare și liquidare.

In atențiunea comercianților de cereale.

Se atrage atențiunea firmelor, ce se ocupă cu comerțul de cereale, asupra următoarelor dispoziții luate de «Societatea pe acții pentru produse de războiu» (Haditermény r. t.) din Budapesta.

În sensul ordonanței ministeriale Nr. 3411/915 se pot vinde grâul, săcara, orzul, ovăsul, porumbul, păstăioasele și derivatele lor, importate după 17 Septembrie a. c. sau acelea ce se vor importa de aci încolo — *excluziv* »Societății pe acții pentru produse de războiu».

Dispoziția aceasta are de prezent însemnătate practică, în prima linie, pentru cerealele, ce sunt a se importă din România, după ce număroase firme indigene au depozitate acolo mari cantități de cereale, cumpărate de mai de mult, cari însă din cauza dificultăților de transport și din alte cauze, n'au putut fi importate până acum.

Pentru a putea țineă seamă, după posibilitate, de interesele legitime ale singuraticelor firme, în ce privește fixarea prețului și condițiile de primire a cerealelor, firmele interesate sunt provocate să anunțe «Societății pe acții pentru produse de războiu» cantitățile de cereale, ce le au cumpărate și depozitate de mai nainte în România, arătând prețul de cumpărare, timpul cumpărării, cheltuielile efective avute până acum, precum și toți ceilalți factori de importanță pentru fixarea prețului. Datele prezentate de singuraticele firme, de sine înțeles, se vor supune unei revizii și unui control minuțios, din care motiv exactitatea lor va trebui dovedită cu documente originale. «Societatea pe acții pentru produse de războiu» își

rezervă dreptul de a controlă exactitatea datelor pe baza corespondențelor originale și a registrelor firmelor respective.

Pentru orice informații firmele interesate vor aveă să se adreseze la «Centrala Societății pe acții pentru produse de războiu» (Hadi Termény r. t. központja) Budapest. V. Nádorutca 9.

Războiul european și comerțul de export al României.

Direcția statisticei generale din Ministerul de finanțe, publică cifrele provizorii ale principalelor produse de export, cereale, petrol și lemnărie ale României.

Singure aceste trei categorii de produse constituiesc peste 93% din exportul românesc.

În cele dintâiu 7 luni ale anului 1915, Ianuarie — Iulie, România a exportat 598,458 tone de cereale, petrol și lemne față de 2.370,320 tone în perioada corespunșătoare a anului 1914. Scăderea înregistrată este de 74·75%.

Pe categorii de produse, în acelaș interval de timp, s'a exportat 348,533 tone cereale în 1915, față de 1.705,529 în 1914, ceea ce face o scădere de 79·57%. Făinuri și derivate s'au exportat 19,602 tone în 1915 față de 72,903 tone în 1914, adecă un minus de 74·40. Petrolul și derivatele sale s'au exportat 227,052 tone în 1915, față de 522,701 tone în 1914, înregistrând o scădere de 56·56%. În fine, lemnele s'au exportat 3,271 tone în 1915 față de 69,187 tone, ceea ce dă o scădere de 95·85%.

Din cifrele de mai sus, se vede cât de mare este repercusia războiului european asupra mișcării comerciale a României dela blocarea frontierelor ei, în special dela oprirea comerțului românesc pe mare.

Comerțul lemnului este cu totul desființat, al cerealelor este redus la un sfert din ce eră. Singur comerțul de petrol s'a putut menține în proporția de jumătate.

În tablourile ce urmează se cuprind pe produse, cantitatea exportată în lunile de războiu Ianuarie — Iulie 1915, comparativ cu epoca corăspunșătoare arului de pace 1914:

	Cereale.	
	1914	1915
Grău	471,695	1,137
Secară	17,804	6,593
Porumb	945,408	271,353
Orz	154,231	55,970
Ovăș	102,033	5,262
Meiu	2,677	1,337
Rapiță	13,682	6,881
	<u>1.705,520</u>	<u>348,533</u>

Făinuri.

	In tone	
	1914	1915
Făină de grâu	47,205	3,015
Ermic	4,833	344
Tărățe	20,865	16,234
	<u>72,903</u>	<u>19,602</u>

Petrol.

	1914	1915
	Țitei	12,278
Reziduri	141,996	45,193
Petrol rafinat	221,649	134,475
Benzină	142,899	9,605
Parafină	478	122
Ulei mineral	3,401	35,280
	<u>522,701</u>	<u>227,052</u>

Lemne.

	1914	1915
	Lemne de constr. de stejar	153
Alte esențe foioase	72	121
Scânduri esențe rășinoase	62,757	2,147
Lemne constr. esențe rășin.	6,205	1,003
	<u>69,187</u>	<u>3,271</u>
Trunchiuri de brad	99,487 m. c.	8,132

Comparat exportul de cereale pe un an întreg, dela August 1913 — Iulie 1914, când a izbucnit războiul european, cu exportul cerealelor în timpul anului de războiu August 1914 — Iulie 1915, arată întreaga influență, ce a avut războiul european asupra comerțului de export al României. Trebuie totuș să se noteze că perioada anului 1913—1914 a fost una din cele mai active. În 1913—1914 România a exportat 3.388,457 tone cereale, față numai de 597,898 tone, în perioada corăspunătoare 1914—1915. Scăderea este de aproape 82³⁵‰.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 18 Octomvrie 1915.

Situația pieței internaționale de bani a continuat a fi și în săptămâna expirată neschimbată. Discontul privat n'a trecut aproape prin nici o modificare și a cotel în Berlin $4\frac{1}{2}$ ‰, iar în London $4\frac{1}{16}$ ‰.

În piața internă abundența de numărare se menține în butul însemnatelor capitaluri absorbite de subscripțiunea la împrumutul de războiu. Cambii de prima bonitate vieneze s'au discontat cu 3‰, material de aceeași bonitate din Budapesta cu $3\frac{1}{2}$ ‰ — $3\frac{3}{8}$ ‰, cambii de portofoliu cu $4\frac{1}{2}$ ‰.

AFACERI DE DARE.

Cererile pentru scutirea de serviciu militar sunt libere de timbre. Am anunțat la timpul său, în numărul nostru 36 din a. c., că cererile pentru scutirea de serviciu militar a glotașilor din classa B), precum și toate aceluzele acelor cereri, sunt libere de timbru.

Deoarece, după informațiile ce avem, organele financiare au ridicat numărăose reperturi față de institutele de bani, cari au înaintat ministrului de finanțe astfel de cereri, le recomandăm să facă necondiționat apel, în contra reperturilor ridicate, căci acelea vor trebui să se rezolveze favorabil.

Ordonanța prin care *ministrul de finanțe*, a enunțat, că cererile din chestiune sunt libere de timbru are *Nr. 49,031/915 P. M.*

CRONICĂ.

Ordonanță privitoare la funcționarii comerciali mobilizați. În proximele zile va apărea o ordonanță a ministrului de comerț, privitoare la relația de drept a funcționarilor comerciali, aflători sub drapel, față de patronii lor.

În ordonanța din chestiune ministrul enunță, privitor la funcționarii comerciali, că, după războiu, relația de drept a acestora, față de patroni, reînvie din nou, în mod automatic, și în urmare termenele de abzicere continuă a rămânea și mai departe în vigoare. Urmează deci din dispozițiile de mai sus că, după războiu, patronii sunt obligați a reprimi în serviciu pe funcționarii lor, aflători sub drapel.

Prețuri maximale pentru slănină și unsoare de porc. La 13 crt. s'a ținut în ministerul de comerț o anchetă privitoare la carnea și unsoarea de porc. Ancheta prezidată de însuși ministrul Br. Harkányi, a constatat necesitatea fixării de prețuri maximale, având a se rezolvă chestiunea aceasta în înțelegere cu Austria.

Ordonanța guvernului privitoare la comerțul cu slăcina și unsoarea de porc se așteaptă pe săptămâna curentă.

Transportarea cerealelor cumpărate pentru particulari. La 15 Octomvrie a. c. a expirat termenul până la care particularii au fost îndreptățiți a-și cumpăra cerealele necesare pentru trebuințele lor casnice. Aceasta însă nici decât nu însemnează, că după termenul de 15 Octomvrie a. c. n'ar mai fi permis a transporta la cumpărător, cerealele cumpărate.

Cu începere dela 16 Octomvrie a. c. nu se mai pot cumpăra cereale din partea particularilor, dar cerealele dejă asigurate, cumpărate, se pot transporta la destinație ori când și în orice rate.

Aceasta se referă și la făinuri și alte derivate din cereale.

Permisele (certIFICATELE) de transport le liberează, în sensul ordonanței ministrului de agricultură, Nr. 47,400/915, în comune protopretorul, în orașe cu magistrat căpitanul de poliție și în orașele investite cu drept municipal funcționarul încredințat cu aceasta din partea magistratului — după ce s'au convins despre legitimitatea dreptului de dispoziție a petentului asupra mărfurilor de transportat și în special că proprietarul le-a acuirat în sensul ordonanțelor referitoare la secuestrarea cerealelor.

*

Exportul cerealelor din România. Dela izbucnirea războiului, după care a urmat aproape imediat închiderea Dardanelor exportul României, cum se știe, se face numai pe la granița de uscat. Din cauza aceasta nu s'au putut scurge în străinătate decât o mică parte din producțiunea țării. După o statistică recentă, au ieșit din România, prin fruntariile de uscat, dela declararea războiului încoace, în total abia 41,221 vagoane cu cereale și anume prin:

Verciorova	461 vagoane
Predeal	9923 „
Palanca	16663 „
Burdujeni	4553 „
Căineni	9621 „

Dacă vom considera că în vremuri normale exportul anual de cereale al României se ridică la aproape 300,000 vagoane, este evidentă marea pagubă, ce a avut întreaga viață economică a regatului din cauza îndelungatului războiu.

*

Banca de emisiune sârbească. Cu toate că se află, deja de 15 luni în toiul celui mai crâncen războiu, banca de emisiune e Sârbiei totuși și-a publicat nu de mult bilanțul semestral, încheiat la 30 Iunie a. c. Extragem din acest bilanț următoarele date interesante: Active totale 705.373,680, între cari: bilete de bancă 348.982,816, cont curent 24.595,025, portofoliu 8.826,681. Imprumutul statului 10.044,342. Capitalul social al băncii naționale a Sârbiei este de 20 mil, din care vărsat 10 milioane. Bilete de bancă a avut în circulație 380.853,330, Fondul de rezervă se cifrează abia cu 705,011; Depozitele cu 20.860,278, iar beneficiul net cu 999,170.

*

Comisiune centrală pentru vânzarea produselor agricole în România. Cu încuviințarea consiliului de ministri s'a înființat în România pentru reglementarea comerțului cu produse agricole o Comisiune centrală pentru vânzarea produselor agricole.

Aceasta comisiune cu sediul în București, la Camera comercială și cu îndreptățirea de a înființa reprezentanțe în județe este compusă din patru delegați ai sindicatelor agricole din țară, desemnați prin

„Uniunea sindicatelor“, președintele Camerei de comerț din București, un delegat al Asociațiunii generale a comercianților și exporțatorilor de cereale, câte un delegat al ministerelor de agricultură și domenii, finanțe, industrie și comerț, lucrări publice și un delegat al Băncii Naționale. Comisiunea centrală va avea următoarele atribuțiuni:

a) Să stabilească cantitatea disponibilă a produselor agricole și rezerva de păstrat pentru nevoile consumațiunii interne și să fixeze, în conformitate cu legea măsurilor excepționale, prețurile maxime de desfacere a produselor în interiorul țării.

b) Să stabilească prețurile minime și să facă vânzarea produselor destinate exportului, după norme cari să profite agriculturii și cari se vor indica în regulament.

c) Să se folosească de vagoane străine pe cari Comisiunea ar putea să le introducă în țară pentru exportul produselor, de acelea de cari Direcția generală a C. F. R. ar dispune în acelaș scop, precum și de vagoanele române destinate exportului de cereale până la frontieră.

Vagoanele străine, se vor destina, într'o anume proporție, care se va fixa prin regulament, agricultorilor, cari nu ar fi beneficiat de vagoane române, în ordinea înscrierii lor în listele publicate în „Monitorul Oficial“ de ministerul lucrărilor publice, băncile populare, Casei rurale, comercianților și agricultorilor neînscrși până în prezent.

Modul de aplicare a dispozițiilor fixate mai sus se va stabili în detalii printr'un regulament special, pentru a căruia compunere comisiunea a delegat deja o subcomisiune.

*

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 3 Octombrie 1915 în comparație cu 4 Octombrie 1914 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 282.423,841 și anume: aur (monete) Lei 175.963,709, aur depozitat L 25.220,000, aur (lingouri) L 260,000, disponibil și trate considerate ca aur L 80.980,132, (în 1914 L 210.659,695 și anume: aur (monete) L 153.859,595, aur depozitat —, aur (lingouri) 100,000, disp. și trate cons. ca aur Lei 56.700,000). Argint și diverse monete: Lei 398,362 (în 1914 Lei 638,395). Efecte scontate Lei 207.604,194 (în 1914 Lei 251.955,804). Imprumuturi pe efecte publice în cont-curent: L 50.954,600 (în 1914 L 134.094,946). Imprumutul Statului de 15 mil. fără dobândă (1901): Lei 11.273,958 (în 1914 L 11.273,958). Imprumutul în cont-curent pe b. de tezaur 3%, aur (1914 și 1915): L 269.008,499 (în 1914 Lei —). Efectele cap. social: Lei 10.697,576 (în 1914 Lei 11.999,357). Efectele fond. de rezervă: Lei 16.373,177 (în 1914 Lei 16.722,877). Efectele fondului amort. imobil., mobil. și mașinilor Lei 3.915,681 (în 1914 Lei 4.025,281). Imobile Lei 6.752,033 (în 1914 Lei 6.747,570). Mobilier și mașini

de imprimărie: Lei 1.100,953 (în 1914 Lei 1.088,867). Cheltuieli de administrație: Lei 1.026,829 (în 1914 Lei 976,469). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 138.630,291 (în 1914 Lei 132.465,045). Bonuri de tezaur 3% aur în gaj p. Impr. Statului: Lei 300.000,000 (în 1914 Lei —). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 173.813,427 (în 1914 Lei 324.444,507). Conturi curente: Lei 15.566,924 (în 1914 Lei 40.787,859). Conturi de valori: Lei 21.833,203 (în 1914 Lei 23.226,979). Conturi diverse: L 49.020,097 (în 1914 Lei 8.634,084).

Pasiv: Capital: L 12.000,000 (în 1914 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 39.877,686 (în 1914 L 37.278,470). Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor: L 5.959,940 (în 1914 L 5.579,162). Bilete de bancă în circulație L 743.278,700 (în 1914 Lei 580.373,682). Profit și Pierdere: L 4.902,667 (în 1914 L 3.810,594). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 4.378,305 (în 1914 Lei 5.016,589). Conturi-curente și recepise la vedere: Lei 64.681,074 (în 1914 Lei 20.529,200). Efecte și alte valori de restituit: Lei 612.443,718 (în 1914 Lei 456.909,552). Conturi diverse: Lei 72.930,555 (în 1914 Lei 58.244,444).

Taxa: Scont 6%, dobânda 7%.

SUMAR.

Greul zilelor de azi și de mâine. — La chestiunea centralei băncilor. — Centrala institutelor financiare. — In atențiunea comercianților de cereale. — Răsboiul european și comerțul de export al României. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Afaceri de dare*: Cererile pentru scutirea de serviciu militar sunt libere de timbre. — *Cronică*: Ordonanța privitoare la funcționarii comerciali, Prețuri maxime pentru slănină și unsoare de porc, Transportarea cerealelor cumpărate pentru particulari, Exportul cerealelor din România, Banca de emisiune sârbească, Comisiune centrală pentru vânzarea produselor agricole în România, Banca Națională a României.

„TIMIȘIANA“,

institut de credit și economii, soc. pe acții, Timișoara.

CONCURS.

„Timișiana“ institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara publică concurs pentru următoarele posturi:

1. Pentru un post de funcționar.
2. Pentru un post de practicant.

Concurenții la aceste posturi vor avea a dovedi cu documente pregătirile teoretice și practice și a comunica retribuțiile, la cari reflectează.

(3—3)

Diracțiunea.

Proprietar și editor: Ioan I. Lăpădatu.

Drepturile, datorințele și răspundabilitatea

membriilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și răspundabilitatea

comitetului de supraveghiere

de

Alfred Kormos.

directorul revistei „Magyar Pénzügy“

traduceri autorizate de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Se pot comanda la traducător în Sibiu sau la Librăria arhidiecezană din Sibiu cea dintâi cu prețul de K 3.—, iar cea din urmă cu prețul de K 1.50.

Depozit românesc

de pian și armoniuri în Sibiu.

Piane și pianine, din cele mai bune fabrici se pot procura cu prețuri foarte moderate la

Timotei Popovici,

profesor de muzică

Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 7 etajul I

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

prof. de științe comerc.

Se poate comanda dela administrația »*Revistei Economice*«, cu prețul de 1 coroană.

Tiparul Tipografiei arhidiecezane în Sibiu.